

Sporsansen

AF DEKAN LARS-HENRIK SCHMIDT

* På dansk er det at få færten af noget nærmest det samme som sporsans. Det moderne drama er ikke operaen men kriminalromanen – og filmatiseringen af samme. De ubærligt kedsommelige fortællinger om engelske og svenske opdagers bedrifter evner at få blodet til at fryse til is og fastholde de uforvarne i lige dele kvalme og fascination over kvalmen – moderne er man jo. Man forsikres om, at disse opførelser er et drama med et plot, som nok skal vise sig at være et komplot – og så er metafysikken hjemme: Nogen gjorde noget; det kunne de have ladet være med – og så var der jo en mening med det hele.

James Fenimore Cooper var en amerikansk forfatter, som beretter om den amerikanske drøm. Den er væsensforskellig fra den europæiske – men det vidste han ikke; han sad da også i Europa og skrev nogen af sine bedste ting, men siden har man anerkendt hans virke som skaberen af det amerikanske epos: *The Leatherstocking Tales*. Og i Europa mener man da også, at den ramsaltede, friske gut, der får hovedrollen, i virkeligheden er en europæer – og man fejrer den dag i dag hans fødselsdag et sted i Schweiz. Fortællingen blev til over mange år, og der er et næsten postmodernistisk rod i kronologien, fordi forfatteren egentlig hellere ville skrive om noget andet, men det var der ikke nogen, der gad høre på.

“Hvis du kun kender vandet fra den salte smag, så er du dårlig hjulpet i en indsø. Men der er altid nogle spor. Der er altid nogen, der har sat sig spor.”

Hvis man synes Rousseau – der fortalte os, at læreren er “pilote, guide, gouverneur” – er rimelig lang i spyttet, når han (1762) fortæller om amningens betydning, så gaber man formodentlig også kæberne af led, når man skal være vidne til Coopers overvejelser (1840) om indianerens sans for røg og mos. Kan man sammenligne havet og indsøen? Det er spørgsmålet. For ikke så mange år siden tog Paul Hogan fra *Downunder* spørgsmålet op igen; men det er nu det samme, Agatha Christie altid har talt om: Er det at kende Lillebyen det samme som at kende Storbyen? Disse kedelige gåder er læringens problem. Ud i det ukendte terræn, kun rustet med kendskab til et andet terræn. Hvor langt holder så ens viden? Hvis du kun kender vandet fra den salte smag, så er du dårlig hjulpet i en indsø. Men der er altid nogle spor. Der er altid nogen, der har sat sig spor. Det overvældende er, at nogen lærer noget, mens du forsøger at lære dem noget andet. Og derfor har vi brug for stifinderen.

Coopers forsøg hed “The Pilot” og på dansk er det bliver oversat til “Lodsen”; men lodsen tages trods alt om bord i vanskelige farvande, fordi han forestilles at kende dem. Det er sådan set ikke det, der er Coopers pointe; Mark Twain var for eksempel certificeret “pilot” på Mississippi, så der er ikke noget galt med oversættelsen; pointen er bare noget andet. Stifinderen finder ikke en sti, men tilbyder en måde at gå på, fordi han kender noget andet: Han har prøvet at skulle gå før!

Når vi har så vanskeligt ved at finde ud af om denne lederrolle skal hedde rådgiver, coach, vejleder eller mentor, så er det nok, fordi vi ikke forstår *tilbudets karakter*: Følg mig, på eget ansvar!

Dem, han skal bane vejen for, har for manges vedkommende gennemgået en test med en lugtfri udgave af C.G. Jungs psykologiske typer (1920). Nu taler man ganske vist ikke længere om typer men om ‘læringsstile’, og sådan en har alle, ligesom de har fået tilkendt intelligens – deres specielle naturligvis (Altid plads til en til!). Det hører til stifinderens sans at være opmærksom også på det, og så tilrettelægge sin ‘undervisningsstrategi’, som han nu bedst kan.

Hvad man risikerer i al denne differentierethed, er simpelthen ikke at kunne se skoven for bare træer. Skoven er *forholdet mellem undervisning og læring*: Det pædagogiske forhold.

For øvrigt kendte Falkeøje – som han blev fordansket til – kun de store skove, fordi han var vokset op i Alperne. Ja, det siger man i hvert fald. Men vandfaldet, det var godt nok stort, ja, det var som havets brusen. Og dog smagte det alligevel anderledes. Der er noget ensomt, noget nærmest vemodigt over stifinderen. Han spejder som en gal, ser alt som vartegn, han kender ikke vejen, han finder den. ■